

Obsah

Péter Hunčík

Slovensko 1995

(Súhrnná správa o spoločnosti)

s. 5

Péter Hunčík

Úvodom

s. 9

Grigorij Mesežnikov

Vnútropolitický vývoj a politická scéna SR v roku 1995

s.11

1. ÚVOD

1.1. Zmeny politického systému a vývoj politickej scény v rokoch 1989-1994

1.2. Formovanie vládnucej koalície po predčasných parlamentných voľbách v r. 1994

2. VNÚTROPOLITICKÝ VÝVOJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 1999

2.1. Programové vyhlásenie vlády

2.2. Pozícia prezidenta M. Kováča úloha Ústavného súdu, stav súdnictva

2.2.1. Vládna koalícia versus prezident republiky

2.2.2. Ústavný súd SR, Najvyšší súd SR, súdnictvo

2.3. Vzťah „koalícia – opozícia“

2.4. Posilnenie právomocí exekutívy, personálne zmeny v štátnej správe

2.5. Demarše EÚ a USA, rezolúcia Európskeho parlamentu

3. STRANÍCKY SYSTÉM NA SLOVENSKU

3.1. Rozdvojenie politickej scény

3.2. Politické strany a hnutia

3.2.1. HZDS

3.2.2. SNS

3.2.3. ZRS

3.2.4. KDH

3.2.5. DÚ

3.2.6. Koalícia „Spoločná voľba“

3.2.7. Maďarská koalícia

3.2.8. DS/SKOI

Miroslav Wlachovský

Zahranická politika

s. 27

1. ÚVOD

1.1. Inštitucionálne zabezpečenie slovenskej zahraničnej politiky

1.2. Zahraničnopolitická orientácia SR

2. BILATERÁLNE VZŤAHY SR

2.1. Vzťahy so susedmi

2.1.1. Česká republika

2.1.2. Maďarsko

2.1.3. Rakúsko

2.1.4. Poľsko

2.1.5. Ukrajina

2.2. Vzťahy s krajinami G7 a EÚ

2.2.1. Nemecko

2.2.2. Francúzsko

2.2.3. Taliansko

2.2.4. Veľká Británia

2.2.5. Spojené štáty americké

2.3. Vzťahy s Ruskom

3. MULTILATERÁLNE VZŤAHY

3.1. Bezpečnosť – NATO, WEU (Západoeurópska únia), OBSE

3.2. Európska únia

3.2.1. Demarše EÚ vláde SR

3.2.2. Parlamentná rozprava o zahraničnej politike

3.2.3. Pokračujúce nedorozumenia v komunikácii s EÚ. Rezolúcia Európskeho parlamentu

3.2.4. Programy pomoci Európskej únii Slovenskej republike

3.3. Regionálne zoskupenia

4. ZÁVER

4.1. Zahraničná politika SR

4.1.1. Inštitucionálne kapacity slovenskej zahraničnej politiky

4.1.2. Zahraniční partneri slovenských parlamentných strán

4.1.3. Ilúzie slovenskej zahraničnej politiky

Ilúzia o geostrategickej polohe Slovenska alebo bez nás to nejde

Ilúzia plnej národnej suverenity a možnosti jej uplatnenia

Ilúzia rovnocenných alternatív

4.2. Perspektívy integrácie do európskych štruktúr

1. ÚVOD
2. NÁSTUP MEČIAROVEJ VLÁDY
3. EXPERTNÉ A POLITICKÉ ROKOVANIA
4. PREKÁŽKY RATIFIKÁCIE
5. PARLAMENTNÁ DISKUSIA O ZÁKLADNEJ ZMLUVE
6. REFERENČNÉ DOKUMENTY
7. POLITICKÉ SÚVISLOSTI A VYHLIADKY DO BUDÚCNOSTI

1. SEDMINU OBYVATEĽOV SLOVENSKA TVORIA MENŠINY
2. MAĎARSKÁ MENŠINA
  - 2.1. Politická reprezentácia maďarskej menšiny
    - 2.1.1. Východisková situácia
    - 2.1.2. Maďarské strany v opozícii
    - 2.1.3. Snaha o politický dialóg
    - 2.1.4. Zahraničné aktivity maďarských strán
    - 2.1.5. Nový maďarský subjekt
  - 2.2. Aktuálne problémy menšinového školstva
    - 2.2.1. Projekt alternatívneho vyučovania
    - 2.2.2. Spolitizovanie problému
    - 2.2.3. Pokus zaviesť alternatívne vyučovanie
  - 2.3. Kultúra
  - 2.4. Zákon o štátnom jazyku
  - 2.5. Územnosprávne členenie
  - 2.6. Národnostne motivované násilie
3. RÓMSKA MENŠINA
  - 3.1. Problémy rómskej menšiny
  - 3.2. Rasistické prejavy
  - 3.3. Riešenie rómskych problémov
4. OSTATNÉ MENŠINY
  - 4.1. Česká menšina
  - 4.2. Ukrajinská a rusínska menšina
  - 4.3. Nemecká menšina
  - 4.4. Židovská menšina
5. ZÁVER

1. VÝCHODISKOVÝ STAV
  - 1.1. Obdobie 1989 - 1990
  - 1.2. Obdobie 1990 - jún 1992
  - 1.3. Obdobie júl 1992 - december 1992: prijatie Ústavy SR
  - 1.4. Obdobie
2. PRVÝ POLROK 1995
  - 2.1. Prehľad zákonov a komentár
  - 2.2. Hodnotenie I. polroku
3. TRETÍ ŠTVRŤROK 1995
  - 3.1. Prehľad zákonov a komentár
  - 3.2. Nariadenia a vyhlášky
  - 3.3. Hodnotenie 3. štvrťroku
4. ŠTVRTÝ ŠTVRŤROK 1995
  - 4.1. Prehľad zákonov a komentár
5. ZÁVER

1. TRANSFORMAČNÁ EKONOMICKÁ STRATÉGIA A JEJ ZMENY V PRIEBEHU ROKOV 1991-1995
  - 1.1. Nový zákon o cenách
  - 1.2. Zmeny v privatizácii
2. RASTOVÁ VÝKONNOSŤ EKONOMIKY
3. INFLÁCIA
4. NEZAMESTNANOSŤ
5. PRODUKTIVITA PRÁCE
6. ZAHRANIČNÝ OBCHOD
7. MENOVÁ POLITIKA
  - 7.1. Vývoj devízových rezerv
  - 7.2. Vnútoraná zadlženosť vlády
8. ŠTÁTNY ROZPOČET
  - 8.1. Štátny rozpočet v r. 1993
  - 8.2. Štátny rozpočet v roku 1994
  - 8.3. Štátny rozpočet v r. 1995
9. PRIVATIZÁCIA A PODIEL SÚKROMNÉHO SEKTORA
10. ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE
11. FINANČNÉ HOSPODÁRENIE PODNIKOV

11.1. Finančné hospodárenie podnikov v roku 1994

11.2. Finančné hospodárenie podnikov v roku 1995

12. ZÁVERY A SÚVISLOSTI

Ivan Mikloš

Privatizácia

s. 89

1. PRIVATIZÁCIA V ROKOCH 1991 - 1994

1.1. Koncepcia privatizácie po r. 1990

1.2. Zmeny po voľbách v roku 1992 a v roku 1994

1.3. Doterajšia rýchlosť privatizačného procesu

2. VÝVOJ PRIVATIZÁCIE V ROKU 1995

2.1. Programové vyhlásenie vlády

2.2. Prehľad hlavných udalostí v procese privatizácie v roku 1995

2.2.1. Okliešťovanie a zrušenie kupónovej privatizácie v roku 1995

2.2.2. Neverejnú a netransparentnú privatizáciu, privatizačné aféry

2.2.3. Legislatívny vývoj, nové zákony v oblasti privatizácie

3. NAJDÔLEŽITEJŠIE PRIVATIZAČNÉ KAUZY

3.1. Kauza PSIS

3.2. Kauza Kúpele

3.3. Kauza Západoslovenské žriedla Santovka

3.4. Straty investičných spoločností v dôsledku zrušenia kupónovej privatizácie

3.5. Kauza privatizácie 51% akcií Nováckych chemických závodov, a. s. v prospech spoločnosti INEKON (ČR)

3.6. Kauza Slovnaft

4. ZÁUJMOVÉ POZADIE PRIVATIZAČNÉHO PROCESU

5. TENDENCIE V PRIVATIZÁCII V ROKU 1996

Cyprián Juráň

Poľnohospodárstvo

s. 105

1. ÚVOD

2. POĽNOHOSPODÁRSTVO V ROKU 1995

2.1. Vnútročné ekonomické a politické vzťahy

2.1.1. Programové vyhlásenie vlády

2.1.2. Štátny rozpočet 1995

2.1.3. Koncepcia potravinovej bezpečnosti a výživovej dostatočnosti

2.1.4. Produkcia poľnohospodárskych komodít a zahraničný obchod

2.1.5. Privatizácia štátnych podnikov

2.1.6. Transformácia poľnohospodárskych družstiev

- 2.1.7. Legislatíva
- 2.2. Vonkajšie ekonomické a politické vzťahy
  - 2.2.1. Dohoda o colnej únii medzi SR a ČR
  - 2.2.2. Dohoda o voľnom obchode v strednej Európe – CEFTA
  - 2.2.3. Integrácia Slovenskej republiky do Európskej únie
  - 2.2.4. Porovnanie úrovne poľnohospodárstva Slovenska s krajinami strednej a východnej Európy
- 2.3. Stav poľnohospodárstva na konci roka 1995
  - 2.3.1. Produkcia a predaj poľnohospodárskych produktov
  - 2.3.2. Transformačný proces
- 3. Vývojové tendencie poľnohospodárstva v roku 1996

Mikuláš Huba

Životné prostredie

s. 115

- 1. ÚVOD
  - 1.1. Informácia o odvetví, jeho postavení a význame
  - 1.2. Stručný prehľad systémových zmien v r. 1989-1994
  - 1.3. Stručná informácia o stave na konci roka 1994
- 2. SPRÁVA O ROKU 1995
  - 2.1. Programové vyhlásenie vlády
    - 2.1.1. Všeobecné konštatovania
    - 2.1.2. Konštatovania týkajúce sa priamo či sprostredkovane problematiky životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja
  - 2.2. Štátny rozpočet
  - 2.3. Najdôležitejšie javy, udalosti, fakty, čísla, údaje
    - 2.3.1. Zmeny v environmentálnej legislatíve
    - 2.3.2. Niektoré vládne a rezortné správy a rozvojové koncepcie
    - 2.3.3. Vybrané ad hoc aktivity či problémy
    - 2.3.4. Názory občanov Slovenska na životné prostredie
  - 2.4. Popis kľúčových „príbehov“
    - 2.4.1. Tatranský národný park
    - 2.4.2. Environmentálne nadácie v rámci tretieho sektora
    - 2.4.3. Celoplošné prepúšťanie vedúcich pracovníkov v rezorte životného prostredia
    - 2.4.4. Situácia v elektronických médiách
  - 2.5. Medzinárodné aspekty
  - 2.6. Ochrana životného prostredia v SR vo vzťahu k EÚ
  - 2.7. Stav na konci roka 1995
- 3. TENDENCIE NA ROK 1996

1. ÚVOD

1.1. Energetika, jej postavenie a význam

1.2. Stručný prehľad situácie v r. 1989 – 1994

1.2.1. Energetika všeobecne

1.2.2. Jadrová energia

2. ROK 1995

2.1. Základné dokumenty vlády

2.2. Vývoj projektu dostavby JE Mochovce

2.3. Iné dôležité momenty vo vývoji energetiky

2.4. Porovnanie s inými európskymi krajinami

2.5. Zhodnotenie priebehu transformačného procesu

3. TREND V ROKU 1996

1. ÚVOD

2. STRUČNÝ POPIS REZORTU ZDRAVOTNÍCTVA

2.1. Sieť a činnosť zdravotníckych zariadení

2.1. Lekárstvo

3. DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA

4. ZDRAVOTNÝ STAV OBYVATEĽSTVA A SLOVENSKEJ REPUBLIKY

4.1. Príčiny kratšej dĺžky života v socialistických štátoch

Mužská populácia

Ženská populácia

4.2. Stredná dĺžka života v jednotlivých regiónoch Slovenska

5. PROGRAMOVÉ VYHLÁSENIE VLÁDY

6. TRANSFORMÁCIA ZDRAVOTNÍCTVA

6.1. Privatizácia v zdravotníctve

6.2. Legislatíva

7. FINANCOVANIE ZDRAVOTNÍCTVA

8. STAV NA KONCI ROKU 1995

1. ÚVOD

1.1. Sociálna reforma – jej výsledky a problémy v rokoch 1990 až 1994

1.2. Kľúčové sociálne problémy roku 1995

2. SOCIÁLNA POLITIKA VLÁDY A SOCIÁLNA SITUÁCIA OBYVATEĽOV SLOVENSKA V ROKU 1995

2.1. Plnenie programového vyhlásenia vlády a Generálnej dohody na rok 1995

2.1.1. Zlepšenie sociálnej situácie obyvateľstva s otáznikom

2.1.2. Razantné riešenie transformácie sa nekonalo

2.1.3. Sociálne partnerstvo: na prospech i na obťaž

2.2. Štátny rozpočet a verejnoprávne fondy

2.3. Sociálne problémy

2.3.1. Roztváranie nožníc medzi odmeňovaním v podnikateľskej a rozpočtovej sfére

2.3.2. Dlhodobá nezamestnanosť – stále aktuálny sociálny problém

2.3.3. Kauza roka – blýskalo sa, ale nehrmelo

3. TENDENCIE

1. PREHĽAD VÝVOJA OD R. 1989 A STAV NA ZAČIATKU R. 1995

1.1. Charakteristika zmien po roku 1989

1.2. Kvantitatívne údaje o školstve v SR v roku 1995

1.3. Štruktúra slovenského školstva podľa vyučovacieho jazyka a podľa národnosti žiakov a študentov

1.4. Štruktúra vedy na Slovensku

2. PROBLÉMY A PERSPEKTÍVY V OBLASTI ŠKOLSTVA A VEDY Z POHĽADU PROGRAMOVÉHO VYHLÁSENIA VLÁDY SR

2.1. Oblasť základného a stredného školstva

2.2. Oblasť vysokého školstva

2.3. Oblasť vedy

3. TRENDY VÝVOJA ŠKOLSTVA A VEDY NA SLOVENSKU

3.1. Mzdové a ekonomické podmienky

3.2. Legislatívne podmienky

3.3. Pedagogické podmienky

3.4. Spoločenské podmienky

4. VYHLIADKY SLOVENSKEHO ŠKOLSTVA A VEDY NA ROK 1996

4.1. Základné a stredné školstvo

4.2. Vysoké školstvo

4.3. Veda

5. ZÁVER

1. ZMENY V KULTÚRE V ROKOCH 1989 – 1992
2. VÝVOJ V ROKOCH 1992 - 1994
3. PRINCÍPY PROGRAMOVÉHO VYHLÁSENIA VLÁDY SR Z JANUÁRA 1995 PRE OBLASŤ KULTÚRY
4. VYBRANÉ UDALOSTI A TENDENCIE V ROKU 1995
  - 4.1. Štátny rozpočet
  - 4.2. Činnosť Ministerstva kultúry SR
  - 4.3. Koncepcia kultúry
  - 4.4. Regionálna kultúra
  - 4.5. Podpora štátu alternatívnej a mladej kultúre
  - 4.6. Dotovanie umeleckých združení zo štátneho rozpočtu
  - 4.7. Národné metodické centrá
  - 4.8. Zákony
  - 4.9. Návrat kultúrneho dedičstva na Slovensko
  - 4.10. Cirkvi
5. TENDENCIE V ROKU 1996
6. ZÁVEROM

1. ÚVOD: TRETÍ SEKTOR A DOBROVOLNÍCTVO V ŠIRŠOM SPOLOČENSKOM KONTEXTE
  - 1.1. Štyri roky čakania na zákon o nadáciách
  - 1.2. Terminologické vymedzenie
    - 1.2.1. Tretí sektor a občianska spoločnosť
    - 1.2.2. Základné charakteristiky
  - 1.3. Spoločenský kontext rozvoja dobrovoľného združovania a mimovládnych organizácií
    - 1.3.1. Historický kontext
    - 1.3.2. Civilizačný kontext
    - 1.3.3. MVO a prekonávanie dedičstva socialistickej modernizácie
    - 1.3.4. MVO a prekonávanie občianskej bezradnosti
    - 1.3.5. MVO a upevňovanie sociálnej dôvery
    - 1.3.6. MVO a premostovanie antagonistických polarizácií
    - 1.3.7. MVO a tvorba špecifického spoločenského bohatstva
    - 1.3.8. MVO a občianska spoločnosť: význam domáceho zakorenenia
    - 1.3.9. MVO a integrácia Slovenska do Európskej únie
2. VÝVOJ V ROKU 1995
  - 2.1. Tretí sektor v číslach
  - 2.2. Samoorganizácia, činnosť grémia tretieho sektora

- 2.3. Legislatíva
- 2.4. Zdroje financovania
- 2.5. Mozaika činností (príklady)
- 2.6. Tretí sektor a MVO očami verejnej mienky
  - 2.6.1. Imidž mimovládnych organizácií
  - 2.6.2. Užitočnosť mimovládnych organizácií
  - 2.6.3. Ako sa ľudia zapájajú do činnosti mimovládnych organizácií
  - 2.6.4. Ochota zapojiť sa do dobrovoľníckej práce v budúcnosti
  - 2.6.5. Viditeľnosť mimovládnych organizácií
- 3. KAUZA UPLYNULÉHO OBDOBIA: ZÁKON O NADÁCIÁCH A KAMPAŇ „TRETÍ SEKTOR SOS“
  - 3.1. Pokusy o diskreditáciu tretieho sektora
  - 3.2. Postup mimovládnych organizácií
  - 3.3. Vyhlásenie a priebeh kampane
  - 3.4. Vyjednávanie s predkladateľmi zákona
  - 3.5. Reakcie zo zahraničia
  - 3.6. Zhrnutie významu kampane: tretí sektor „vystúpil z tieňa“

Eugen Gindl

Médiá

s. 219

- 1. MASMEDIÁLNY SYSTÉM PRED REVOLÚCIOU
- 2. MASMEDIÁLNY SYSTÉM PO REVOLÚCII
  - 2.1. Zmeny periodickej tlače
  - 2.2. Niektoré zvláštnosti vývoja denníkov
  - 2.3. Niektoré zvláštnosti vývoja časopisov
  - 2.4. Národnostná tlač na Slovensku
    - Maďarská menšina
  - 2.5. Tlač ostatných menšín
    - Rómska menšina
- 3. ROZHLAS PO ROKU 1989
  - 3.1. Verejnoprávny slovenský rozhlas
  - 3.2. Duálny systém a súkromné rozhlasové stanice
  - 3.3. Rádio Slobodná Európa
- 4. TELEVÍZIA PO ROKU 1989
  - 4.1. Verejnoprávna televízia STV
  - 4.2. Súkromné televízne stanice
- 5. MASMEDIÁLNY (TLAČOVÝ) ZÁKON
- 6. MEDIÁLNY PROGRAM VLÁDY A SKUTOČNOSŤ
  - 6.1. Pokusy o ovplyvňovanie denníkov
  - 6.2. Ďalšie formy nepriameho nátlaku na nezávislé médiá
- 7. ZÁVER

1. POLITICKÉ DIANIE OČAMI OBČANOV

1.1. Vývoj volebných preferencií

1.2. Profil prívržencov politických strán

1.3. Dôvera občanov v politické inštitúcie

1.3.1. Rebríček dôveryhodnosti vrcholových inštitúcií

1.3.2. Hodnotenie politiky vlády SR

1.3.3. Pozícia prezidenta

1.3.4. Kauza únosu prezidentovho syna očami verejnosti

1.3.5. Názory občanov na Slovenskú informačnú službu a na potrebu jej kontroly

1.4. Hodnotenie stavu demokracie

1.5. Predstavy o princípoch politického života

2. EKONOMICKÉ DIANIE OČAMI OBČANOV

2.1. Postoje k súčasnému systému privatizácie

2.2. Hodnotenie dopadov privatizácie

2.3. Hodnotenie vývoja ekonomickej situácie Slovenska a finančnej situácie vlastnej domácnosti

3. ZAHRANIČNOPOLITICKÉ ORIENTÁCIE

3.1. Predstavy o zahraničnopolitickom smerovaní Slovenska

3.2. Dôvera voči EÚ a NATO

3.3. V referende by prevážili prointegračné tendencie

3.4. Nejasnosti okolo neutrality

3.5. Reakcie na kritiku Európskeho parlamentu a Európskej únie

4. SLOVENSKO-MAĎARSKÉ VZŤAHY

4.1. Názory na postavenie maďarskej menšiny

4.2. Názory na politiku vlády voči maďarskej menšine

4.3. Reakcie na zákon o štátnom jazyku

4.4. Medzištátna zmluva medzi Slovenskom a Maďarskom

4.5. Heslo územnej autonómie ako potenciálny faktor eskalácie slovensko-maďarského napätia

5. ZÁVER

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA

1.1. Od historickej marginalizácie k „roztvárajúcim sa nožniciam“?

1.1.1. historicky dané diferencie

1.1.2. Vývin po roku 1989

1.2. Regionálna politika

1.2.1. Regionálne otázky v programovom vyhlásení vlády

1.3. Nevhodné pravidlá hry pre lokálne samosprávy

1.4. „Topografia“ regionálnych nerovností

Celková ekonomická situácia

Podnikateľské aktivity v regióne

Zahraničný kapitál

Demografické a sociokultúrne rozdiely

Životná úroveň, vzdelanie

Volebné správanie

1.5. Súhrnné hodnotenie regiónov a faktory ich úspešnosti

2. NIEKTORÉ AKTUÁLNE OTÁZKY VÝVINU 1995-96

2.1. Územnosprávne členenie SR a reforma verejnej správy

2.1.1. Postup vlády

2.1.2. Reakcie na postup vlády

2.1.3. Usmernenie zápasu: kto dostane okres?

2.1.4. Niektoré latentné politické súvislosti územnosprávneho členenia a reformy verejnej správy

2.2. Európska charta miestnej samosprávy a vzťah centrálnej politickej moci k územnej samospráve

2.3. Cezhraničná spolupráca, euroregióny

2.3.1. Euroregión Karpaty

2.3.2. Euroregión Tatry

2.3.3. Reflexie

Príloha

Dokumenty a komentár k bezpečnostnej situácii SR v roku 1995 a začiatkom roka 1996

s. 275

- VÝŇATOK ZO SPRÁVY VLÁDY SR O BEZPEČNOSTNEJ SITUÁCII V SR ZA ROK 1995 A NÁVRHU OPATRENÍ NA JEJ ZLEPŠENIE
- VÝŇATOK ZO SPRÁVY O PLNENÍ ÚLOH SLOVENSKEJ INFORMAČNEJ SLUŽBY (SIS), KTORÚ PREDNIESOL JEJ RIADITEĽ IVAN LEXA 22. MÁJA 1996 V NÁRODNEJ RADE SR
- KOMENTÁR K STAVU VNÚTORNEJ BEZPEČNOSTI V SR (PRIPRAVIL PETER TÓTH)

Martin Bútorá **Postskriptum**

s. 285